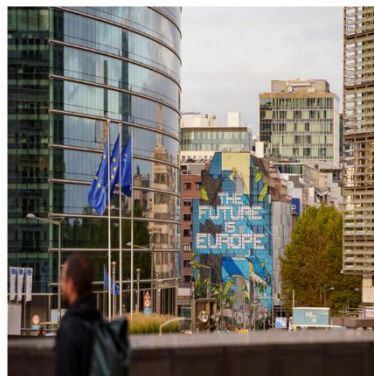
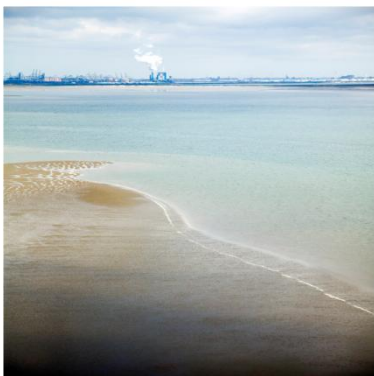

Internationale vooruitblik 2026 & terugblik 2025

Inhoud

Inleiding.....	2
Afkortingen.....	3
1.Europese en internationale ontwikkelingen.....	4
2. Overkoepelende inzet	5
2.1 Lobby.....	5
2.2 Netwerken en bestaande samenwerkingsverbanden	5
2.3 Financieringsmogelijkheden voor Zuid-Holland	6
3. Hernieuwbare energie voor inwoners en bedrijven.....	8
4. Innovatieve economie	11
5. Toekomstbestendige landbouw en een gezond voedselsysteem	16
6. Herstel en instandhouding van water, natuur en milieu	18
 Bijlage 1 Annex met gearceerde relevante voorstellen	
Bijlage 2 HNP werkplan	

Inleiding

Veel van de maatschappelijke opgaven waar Zuid-Holland voor staat, reiken over de nationale grenzen heen. Ze maken deel uit van grotere, internationale vraagstukken. De provincie is daarom actief op die terreinen waar samenwerking over grenzen heen daadwerkelijk verschil maakt en waar de prioriteiten van de Europese Unie samenkomen met de opgaven van de provincie.

In de internationale vooruitblik staat hoe de provincie in 2026 internationaal inzet op de Zuid-Hollandse opgaven en vloeit voort uit de 'Internationale Strategie 2024-2027'. De vooruitblik verbindt de provinciale opgaven met de Europese prioriteiten en kijkt vooruit naar relevante beleidskaders en trends. Daarmee vormt het de basis voor de provinciale inzet in Brussel en de prioritering van de Europese en Internationale inzet. Tegelijkertijd activeert de vooruitblik de organisatie: het concretiseert eigenaarschap, laat zien hoe partnerschappen worden benut en welke prioriteiten centraal staan.

Leeswijzer

Het document begint met een overzicht van de overkoepelende inzet die gepleegd wordt. De hoofdstukindeling van de internationale vooruitblik volgt verder de prioritering die is opgenomen in de internationale strategie en de doelen die daarbij zijn gesteld.

Afkortingen

ANLb	Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer
CEA	Circular Economy Act
CEF	Connecting Europe Facility
CID	Clean Industrial Deal
CPMR	Conference of Peripheral Maritime Regions
EC	Europese Commissie
ECRN	Europees Netwerk van Chemische Regio's
EDIH	European Digital Innovation Hub
EIT Food	European Institute of Innovation and Technology Food
EBZ	Economic Board Zuid-Holland
ERIAFF	European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry
EU	Europese Unie
GCNE	Groene Chemie, Nieuwe Economie
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
HNP	Huis van de Nederlandse Provincies
IAA	Industrial Accelerator Act
IQ	InnovationQuarter
JTF	Just Transition Fund
KRW	Kaderrichtlijn Water
KvW3	Kansen voor West 3
MFK	Meerjarig Financieel Kader
NRPP	Nationale en Regionale Partnerschapsplannen
NRW	Noordrijn-Westfalen
NSBC	North Sea-Baltic Corridor
NSC	North Sea Commission
RAEF	Regionaal Afstemmingsoverleg EU-financieringen
REACH	Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen
SiR	Startup in Residence
SHINE	South Holland Immersive Network
SUMP	Sustainable Urban Mobility Plan
VND	Vlaams-Nederlandse Delta

1. Europese en internationale ontwikkelingen

In 2026 voorziet de provincie vooral een voorzetting van koers van de Europese Commissie om strategische autonomie te bewerkstelligen en de industriële basis te versterken. Het in 2024 uitgekomen Draghi rapport over het Europees concurrentievermogen vormt nog altijd een belangrijke basis. De doelstellingen van de *Green Deal* blijven overeind, maar kregen in 2025 vooral een plek in strategieën en plannen rondom de het Europees concurrentievermogen een de *Clean Industrial Deal*. De noodzaak en urgentie om uitvoering te geven aan deze koers neemt in 2026 wel toe. Vrede in Oekraïne, ondanks pogingen van de Verenigde Staten en de EU, is nog altijd niet in zicht. De casus rondom Nexperia benadrukt ook hoe complex het bereiken van strategische autonomie is voor de EU. De druk voor de Europese Commissie om in 2026 op de plannen te leveren is daarmee groot.

In 2026 zullen de doelstellingen vanuit de Europese Commissie gehandhaafd blijven. Dit vraagt van de provincie daarom beperkte inhoudelijke bijsturing ten opzichte van de vooruitblik 2025. Wel van belang is dat de Commissie haar inzet in 2026 verschuift van strategievorming naar uitwerking en daarmee meer concrete wetgevende voorstellen. Voor de provincie zal 2026 daarom een belangrijk jaar zijn voor de lobby in Brussel. Het Europese Commissie Werkprogramma 2026 geeft de provincie zicht op de concrete Europese voorstellen komend jaar. Het gaat dan voor de provincie hoofdzakelijk om de *Circular Economy Act*, de herziening van REACH en de in december 2025 aangekondigde herziening van de Kaderrichtlijn Water in 2026. Daarnaast zien we ook mogelijkheden voor onze inbreng op de aangekondigde voorstellen op *Biotech Act I en II*, *Innovation Act* en de *Quantum Act*. We verwachten ook inzet op de havenstrategie, Chemie actieplan,

maritieme maakindustrie en de versimpeling van milieuwetgeving.

In 2026 is ook een belangrijk jaar voor de uitwerking van het toekomstig Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2028-2034. Het in juli 2025 uitgekomen voorstel van de Europese Commissie vormde het startschot voor onderhandelingen over de inhoud van het nieuwe MFK, zowel op inhoud als op vormgeving. Het MFK is van belang vanwege impact van EU-middelen op Zuid-Holland, bijna €2,5 miljard in de afgelopen vijf jaar. Hoofdzakelijk is het voor onze provincie belangrijk dat het voorstel van de Europese Commissie er niet toe leidt dat onze provincie minder zeggenschap krijgt over de middelen. Dit geldt vooral voor het voorgestelde Nationale en Regionale Partnerschapsplan waarin de middelen voor o.a. regionale economie (zogenoemd Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) en landbouw (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid) komen.

2. Overkoepelende inzet

De internationale inzet van de provincie ondersteunt de doelstellingen van onze beleidsopgaven. De provincie monitort Europese ontwikkelingen nauwgezet, informeert de organisatie over relevante veranderingen en beïnvloedt het beleid van de Europese Unie. Daarnaast maken we gebruik van de Europese subsidiemogelijkheden en ondersteunen we vraag gestuurd de internationaliseringsambities van het bedrijfsleven. Om dit effectief te doen, zijn we aangesloten bij diverse overkoepelende Europese netwerken en werken we intensief samen met andere regio's, waaronder Vlaanderen en de deelstaat Noordrijn-Westfalen.

2.1 Lobby

Het coalitieakkoord en de internationale strategie 2024-2027 zoals vastgesteld door Provinciale Staten zijn de uitgangspunten voor de Europese inzet. De provincie monitort en signaleert over nieuwe EU-voorstel dat aan het coalitieakkoord raakt (zie bijlage 1 Annex met gearceerde relevante voorstellen). Op het moment dat de organisatie aangeeft dat er een concrete opdracht ligt om actief inzet te plegen, adviseert Team Europese en Internationale Aangelegenheden op basis van een vier randvoorwaarden die allemaal nodig zijn voor effectieve beleidsbeïnvloeding. Deze voorwaarden zijn: 1) een duidelijke opgave; 2) bestuurlijke ambitie; 3) voldoende ambtelijke inzet in de vorm van kennis, kunde en tijd; en 4) verbinding zoeken met partners in de regio. Deze vooruitblik benoemd enkel de EU-voorstellen waar vanuit de lobby in 2026 actieve inzet is voorzien.

2.2 Netwerken en bestaande samenwerkingsverbanden

Naast de netwerken die specifiek aan één prioriteit in de internationale strategie bijdragen in 2026, zijn er ook geografische netwerken en bilaterale samenwerkingen.

Hieronder staat welke inzet is voorzien in deze netwerken in 2026.

Huis van de Nederlandse provincies

Met de Nederlandse provincies werken we samen in het Huis van de Nederlandse provincies (HNP) in Brussel. Ook voor 2026 is weer een gezamenlijk HNP-werkplan gemaakt die met Provinciale Staten samen met deze vooruitblik wordt gedeeld (bijlage 2). Ook blijven we in 2026 met de vier Randstadprovincies samen om afstemming te zoeken op thema's in Brussel en zorgen we ervoor dat we hierin efficiënt van elkaars capaciteit gebruik maken.

Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR)

In kustverband hebben we verschillende netwerken waarin we actief zijn, waaronder in CPMR. Gedeputeerde Van Leeuwen zal ook in 2026 haar rol als penningmeester en als vicepresident binnen CPMR vervullen en zich richten op de financiële duurzaamheid van het netwerk. Inhoudelijk is het netwerk een belangrijke factor voor de inzet op het MFK 2028-2034 in 2026, naast de doorlopende inzet op klimaatadaptatie.

Northsea Commission (NSC)

Binnen de NSC werken we samen in vier verschillende werkgroepen aan de opgaven energietransitie, klimaatadaptatie, transport en een overkoepelende strategie voor het Noordzeegebied. In 2026 is er in het bijzonder aandacht voor de *Circular Economy Act* en trekken we hier gezamenlijk in op.

Straits Comité

Het Straits Comité voorziet vooral in een nauwe samenwerking met de regio's in het gebied van de Kanaalzone aan de Noordzee. In 2026 zal het netwerk zich vooral toespitsen op thema's rondom circulariteit, economie en watermanagement. In 2026 zal de provincie Zuid-Holland ook voorzitter zijn van één van de bestuurlijke overleggen en zal het de leden van het Straits Comité in Den Haag verwelkomen.

Vlaanderen

In 2025 is na een uitgebreide evaluatie besloten om de Vlaams-Nederlandse delta (VND) samenwerking te beëindigen en op een alternatieve manier met de Vlaamse provincies de samenwerking voort te zetten in de vorm van een zogenaamde 'deltakamer'. Deze Deltakamer zal jaarlijks bijeenkomen en zich primair toespitsen op de samenwerking met de havens. De eerstvolgende bijeenkomst zal in het najaar van 2026 plaatsvinden.

Noordrijn-Westfalen

De provincie zal in 2026 hoofdzakelijk inzet plegen vanuit de Grenspost Düsseldorf in het Nederlandse Consulaat-Generaal. Waar het accent vanaf 2019 lag op mobiliteit, is de laatste jaren een verbreding van de Zuid-Hollandse betrokkenheid te zien. De activiteiten rond bevordering van de duurzame binnenvaart zijn voortgezet en er is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst gesloten met Noordrijn-Westfalen. In 2026 wordt een gezamenlijke conferentie rond *Urban Nodes* en het *Sustainable Urban Mobility Plan* (SUMP) georganiseerd. Naast onze deelname in *Mobility NL-NRW*, zijn sinds 2024 ook nadrukkelijk stappen gezet op het dossier water, met onder meer een werkbezoek in 2025 van NRW-staatssecretaris Haase aan Zuid-Holland. We zorgen ervoor dat PFAS op de bilaterale agenda blijft staan, ook in 2026.

Daarnaast krijgt bij het cultureel erfgoed ook de verbinding met Duitsland in de Neder-Germaanse Limes meer aandacht. Samen met de provincies Utrecht en Gelderland kijken we waar samenwerkingsprojecten met onze Duitse burens kunnen worden gerealiseerd. Tenslotte wordt ook in 2026 weer de Koningsdagreceptie georganiseerd door de Grenspost Düsseldorf om de banden met het Duitse netwerk aan te halen.

Inzet buiten Europa

In lijn met de internationale strategie 2024-2027 gaat de provincie vraaggericht te werk voor activiteiten met partners buiten Europa. Verzoeken voor dergelijke activiteiten worden getoetst aan het protocol van de

internationale strategie. We zijn betrokken bij handelsbevorderingsactiviteiten buiten Europa als er een concrete vraag ligt en er meerwaarde is voor provinciale betrokkenheid in aanvulling op het aanbod van onze regionale partners. 2026 is vooral het jaar waarin ook de relatie met Hebei volledig in lijn wordt gebracht met deze aanpak. De evaluatie over de China inzet in 2025 zal begin 2026 worden geleverd met hierin ook de aanbevelingen over het functioneren van het provinciale beleid hierop.

2.3 Financieringsmogelijkheden voor Zuid-Holland

Europese financieringen helpen Zuid-Holland om ambities te realiseren. Het biedt niet alleen middelen, maar versterkt ook samenwerking en ontwikkeling in de regio. Ondanks vergelijkbare budgetten, is de ontvangen EU-subsidie met 74 procent toegenomen ten opzichte van de vorige programmaperiode. Dit zijn de cijfers voor de huidige programmaperiode (2021–2027) tot en met september 2025:

- 933 Zuid-Hollandse organisaties namen deel aan EU-projecten
- €2,4 miljard aan EU-financiering is gezamenlijk ontvangen
- 2636 unieke projecten zijn opgestart

We volgen Europese financieringskansen voor de verschillende opgaven. Dit doen wij vanuit de vier rollen die de provincie heeft binnen de Europese subsidieprogramma's: 1) beslisser; 2) adviseur; 3) aanjager in de regio; en 4) deelnemer.

Beslisser

Voor drie EU-financieringsprogramma's heeft de provincie Zuid-Holland een beslissersrol en gebruiken we Europese middelen om de regionale opgaven verder te brengen. Deze programma's zijn: Kansen voor West 3 (KvW3), het *Just Transition Fund* (JTF) en onderdelen van het Nationaal Strategisch Plan van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Deze programma's zitten midden in de uitvoering. We rapporteren op de inzet en voortgang in de begroting 2026 en de jaarstukken 2026.

Adviseur en aanjager

Verder ondersteunt de provincie partners bij het benutten van Europese financieringskansen. We informeren, adviseren en verbinden, zodat goede ideeën kunnen uitgroeien tot sterke projecten met Europese impact. Samen met onze regionale partners werken we continu aan het optimaal benutten van Europese kansen en mogelijkheden. Zo heeft de provincie in 2025 ingezet op het verstevigen van de samenwerking met InnovationQuarter (IQ). Dit wordt in 2026 verder uitgewerkt door het opzetten van zogeheten EU-portfolio gesprekken. Deze gesprekken hebben als doel beter gebruik te maken van elkaars Europese netwerken om EU-financieringskansen voor regionale initiatieven in te zetten. Dit wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Innovatieve Economie.

Ook blijft de provincie inzetten op het Regionaal Afstemmingsoverleg EU-financieringen (RAEF), waarin regionale partners kansen en ervaringen uitwisselen. In dit kader wordt in 2026 het jaarlijkse RAEF-event georganiseerd om in de groeiende interesse van betrokken partijen te voorzien en samenwerking te stimuleren. Daarnaast zal in maart 2026 de elfde leergang van de EU Academy van start gaan. Dit is een jaarlijkse leergang voor Zuid-Hollandse publieke en semipublieke organisaties rondom EU-financiering.

Deelnemer

De provincie neemt in 2026 deel aan vier Europees gefinancierde projecten. Daarnaast heeft de provincie enkele aanvragen voor EU-subsidie gedaan die nog wachten op goedkeuring. Deze projecten zijn opgenomen in de vooruitblik onder de betreffende beleidsprioriteiten waaraan zij bijdragen.

3. Hernieuwbare energie voor inwoners en bedrijven

Doel internationale strategie

Bevorderen van een gunstig EU-vergunningsbeleid voor energieprojecten onder andere in de gebouwde omgeving en de industrie, dat zorgt voor de ondersteuning van de transitie van de Haven van Rotterdam, de benodigde grensoverschrijdende infrastructuur en veiligheidseisen, en dat bijdraagt aan de verduurzaming door middel van de *modal shift*. Daarnaast bevorderen van EU-financiering voor projecten die richt zich op verduurzamingsprojecten in de gebouwde omgeving en de energietransitie van bedrijven en partners in Zuid-Holland.

Coalitieakkoord: we maken de omslag naar hernieuwbare energie voor 3,8 miljoen inwoners en de bedrijven in Zuid-Holland.

Terugblik 2025

Transitie industrie

In 2025 richtte de provincie haar internationale activiteiten op het versterken en behouden van de industrie en de maritieme sector in Zuid-Holland. De provincie en de gemeente Rotterdam hebben het kabinet gevraagd om urgente steun voor de voor de Rotterdamse haven. Knelpunten zijn: hogere energieprijzen, een ongelijk speelveld met buurlanden die hun industrie sterker ondersteunen, en toenemende internationale concurrentie.

In 2025 heeft de Europese Commissie de *Clean Industrial deal* (CID) uitgebracht. De Europese industrie wordt nog steeds, geconfronteerd met grote uitdagingen zoals stijgende energiekosten en de oneerlijke concurrentie. Het doel van CID is om de industrie concurrerend en schoner te maken. De provincie heeft een *position paper* over de CID geschreven waarin het voorstel wordt gesteund, maar ook aandacht wordt gevraagd voor voldoende inzet op vraag creatie van duurzame producten.

Een ander plan wat in 2025 door de Commissie is gepresenteerd is het *Chemicals Action Plan*. Dit plan is een routekaart voor de versterking van de Europese chemische industrie. Een belangrijk element hierin is de ontwikkeling van *critical chemical sites*. Via het Europees Netwerk van Chemische Regio's (ECRN) heeft Zuid-Holland actief input geleverd op de uitwerking hiervan. De Europese Commissie heeft ECRN daarbij expliciet aangemerkt als een essentieel platform om op voort te bouwen bij het aanwijzen van deze kritieke locaties.

Ook op andere Europese beleidsinitiatieven heeft Zuid-Holland in 2025 input geleverd. Zo volgt eind 2025 de *Industrial Accelerator Act* (IAA), waarvoor de provincie via een raadpleging inhoudelijke bijdragen heeft geleverd. Eind 2025 worden eveneens de Havenstrategie en de Strategie voor de Maritieme Maakindustrie verwacht. Ook hierop heeft de provincie aan de voorkant input geleverd.

In juni 2025 is gedeputeerde Weverling benoemd tot bestuurslid van ECRN. Dit netwerk verenigt Europese regio's waarin de chemische industrie een sleutelrol speelt in de economische ontwikkeling. ECRN fungeert als platform voor kennisuitwisseling, gezamenlijke strategieontwikkeling en samenwerking rond gedeelde transitieopgaven. Met de benoeming van Weverling versterkt de provincie haar positie binnen dit Europese netwerk en draagt zij actief bij aan het bevorderen en toekomstbestendig maken van de chemische sector in Europa.

Om de internationale positionering van de provincie te versterken, reisde gedeputeerde Weverling van 2 tot 4 juni naar Oslo. Tijdens deze missie heeft hij de regionale maritieme samenwerking onder de aandacht gebracht en de gezamenlijke profilering van Zuid-Holland, Rotterdam en de Drechtsteden kracht bijgezet. Deze aanwezigheid was waardevol voor de internationale zichtbaarheid van de regio en voor het verstevigen van strategische relaties binnen

de Europese maritieme sector. Op 11 december 2025 is gedeputeerde Weverling aanwezig geweest bij het *European Chemical Industry Forum* in Warschau, een conferentie waar overheid en chemische sector met elkaar in gesprek gaan over de belangrijkste uitdagingen en prioriteiten. Vanuit zijn rol als regionaal bestuurder is hij uitgenodigd om deel te nemen aan een panel over actuele vraagstukken in de chemie, zoals geopolitieke ontwikkelingen en het concurrentievermogen van de sector.

Mobiliteit

In 2025 zijn er minder nieuwe voorstellen verschenen vanuit de Europese Commissie op het gebied van mobiliteit. De *transport package* wordt eind 2025 verwacht. Daarnaast is de herziening van het *Connecting Europe Facility* (CEF) actief gevolgd, in het kader van de aanpassing van het MFK.

Op het gebied van internationaal reizigersvervoer zet de provincie in op Rotterdam en Den Haag als internationaal knooppunt van hogesnelheidstreinen in Noordwest-Europa. Hoewel de regierol ligt bij het rijk en Europese partners, speelt de provincie een rol in het signaleren van kansen en knelpunten.

In 2025 is ingezet op goederenvervoer hubs en goederentransport die de economie versterken. Op 6 juni 2025 hebben de minister van Noordrijn-Westfalen en de gedeputeerden van de provincies Gelderland, Overijssel, Limburg, Noord-Brabant en Zuid-Holland in Den Bosch een hernieuwde gemeenschappelijke verklaring ondertekend om de grensoverschrijdende mobiliteit en transport-corridors te verbeteren. Deze samenwerking richt zich op grensoverschrijdend goederen- en personenvervoer, het verbeteren van belangrijke vervoercorridors en het gezamenlijk opkomen voor regionale belangen in Brussel en Berlijn. Daarmee wordt de ambitie om de logistiek en economie in de regio te versterken verder ondersteund.

Politieke spanningen in de EU zorgen voor verschuiving van de prioriteiten. De provincie bleef ook in 2025 betrokken bij de samenwerking rondom de *North Sea-Rhine-Mediterranean* corridor en de *Rhine-Alpine* corridor, maar heeft zich ook gericht op de *North Sea-Baltic* corridor (NSBC). De uitbreiding van de NSBC naar Berlijn en Oekraïne versterkt onze positie in het Europese transportnetwerk.

Vooruitblik 2026

Transitie industrie

De internationale inzet volgt de opgave van het team Haven en Industrie: bijdragen dat het haven-industrieel complex in Rotterdam, de verspreide industrie en het maritieme cluster in Zuid-Holland klimaatneutraal, circulair en slim opereren. Dit vraagt om een transitie naar een economie waarin minder tot geen broeikasgassen worden uitgestoten en minder primaire fossiele grondstoffen worden benut.

In 2026 blijft de provincie inzetten op de toekomstbestendigheid en verduurzaming van de industrie. Belangrijke aandachtspunten richting Europese stakeholders zijn daarbij de stijgende energiekosten, oneerlijke concurrentie en het belang van vraagcreatie voor duurzame producten. De focus ligt in het bijzonder op de toekomst van de chemische industrie. Met de aangekondigde *Critical Chemicals Alliance* verkent de provincie hoe zij hierin actief wil bijdragen, in nauwe samenwerking met regionale partners en via ECRN.

Dankzij het bestuurslidmaatschap van gedeputeerde Weverling binnen ECRN blijft Zuid-Holland stevig gepositioneerd om de belangen van de regionale industrie onder de aandacht te brengen. In 2026 zal Zuid-Holland bovendien de algemene vergadering van ECRN hosten, waarbij gedeputeerde Weverling optreedt als gastheer. Bestuurders en vertegenwoordigers van alle ECRN-leden reizen daarvoor naar Zuid-Holland voor zowel de vergadering als een inhoudelijk werkbezoek.

De provincie blijft deze ontwikkelingen actief volgen en borgt dat de Zuid-Hollandse industriële belangen worden ingebracht in Europese overleggen. Daarbij wordt nauw afgestemd met regionale partners in de lobby, waaronder de Economic Board Zuid-Holland, InnovationQuarter, de gemeente Rotterdam, het Havenbedrijf, Deltalinqs en Groene Chemie, Nieuwe Economie (GCNE).

Mobiliteit

In 2026 blijft de provincie inzetten op verduurzaming van het goederenvervoer door een *modal shift* van de weg naar duurzamere transportvormen, zoals binnenvaart en spoor. Binnen het TEN-T-dossier klinkt steeds nadrukkelijker de wens voor meer en betere internationale HSL-verbindingen voor reizigersvervoer in Europa. Wij volgen deze ontwikkelingen actief en brengen in relevante overleggen onder de aandacht welke kansen dit biedt voor Zuid-Holland. Waar mogelijk sluiten we aan bij gesprekken en initiatieven om de positie van onze regio op het Europese spoorwegnet te versterken.

Het doel van deze internationale inzet is om Rotterdam en Den Haag te positioneren als internationaal knooppunt voor hogesnelheidstreinen in Noordwest-Europa. De regie hiervoor ligt bij het Rijk en de Europese partners. De provincie vervult een belangrijke ondersteunende rol door kansen en knelpunten te signaleren en actief deel te nemen aan lobbytrajecten om de regionale belangen te behartigen.

Ook binnen de samenwerking met Noordrijn-Westfalen speelt grensoverschrijdende

mobiliteit een belangrijke rol. We werken samen met het Ministerie van Milieu, Natuurbescherming en Verkeer van Noordrijn-Westfalen, evenals met de provincies Gelderland, Limburg, Noord-Brabant en Overijssel. Deze samenwerking richt zich op het verbeteren van verbindingen en het wegnemen van barrières voor reizigers. Daarnaast is er aandacht voor gezamenlijke belangenbehartiging en het uitwisselen van kennis en ervaringen. Deze samenwerking biedt concrete kansen om stappen te zetten op het gebied van internationaal personenvervoer.

4. Innovatieve economie

Doel internationale strategie

Zuid-Holland profileert zich als concurrerende regio voor innovatie en versterkt deze positie door gebruik te maken van EU-middelen. Naast het verminderen van de Europese regeldruk, richten we ons op Europese investeringen en ondersteunen onze bedrijven, met speciale aandacht voor de maritieme en technologische sectoren, inclusief de haven van Rotterdam. Hiermee vergroten we onze invloed binnen Europa en stimuleren we ons vestigingsklimaat ten behoeve van ondernemerschap en werkgelegenheid.

Coalitieakkoord: we werken aan een innovatieve economie.

Terugblik 2025

In 2025 heeft de provincie haar inzet vergroot om Zuid-Holland te profileren als innovatieve regio in de EU. Dit heeft de provincie gedaan door vanuit inhoudelijke opgaven input te leveren op de relevante EU-voorstellen, maar ook door digitale innovatie, de provinciale defensieopgave en ruimtevaart nadrukkelijk in Brussel onder het voetlicht te brengen. De regionale samenwerking in Brussel is verstevigd doordat de provincie en de Economic Board Zuid-Holland (EBZ) nu een nadrukkelijke rol in de coördinatie van de profilering hebben gepakt. Naast innovatieve economie, wordt vandaaruit ook samengewerkt op de industrie (hoofdstuk 3). De inzet op industrie raakt de provinciale inzet op circulaire economie.

Een goed voorbeeld van de samenwerking met de EBZ in 2025 is het *position paper* dat is opgesteld ten aanzien van de *Innovation Act*. Ook IQ was hier nauw bij betrokken. Dit paper erkent het belang van startups en scale-ups, en signaleert de uitdagingen voor een sterk innovatie-ecosysteem. Een belangrijk onderdeel is het tegengaan van gefragmenteerd beleid en het delen van best practices.

Circulair

In 2025 was er veel aandacht voor de circulaire economie, mede door de publicatie van de *Clean Industrial Deal* (CID). De Europese Commissie heeft met de CID aangekondigd om in haar huidige termijn met verschillende concrete maatregelen te komen om de circulaire economie te versterken. De ontwikkeling van deze maatregelen, waaronder de *Circular Economy Act* (CEA) en de herziening van de bio-economie strategie, zijn dit jaar op de voet gevolgd.

De provincie heeft in 2025 op verschillende manieren inzet gepleegd ten behoeve van de circulaire economie. Zo is er in maart een HNP-event georganiseerd voor regionale innovatieve bedrijven uit Nederland en de Duitse regio Baden-Württemberg om verbetervoorstellen te doen rondom de einde-afval status en het hergebruik uit reststromen ten aanzien van de bio-economie. Met verschillende afdelingen van de Europese Commissie is gesproken over de kansen en knelpunten voor bedrijven. Deze input is vervolgens meegenomen bij de ontwikkeling van de bio-economie strategie.

Daarnaast is er via verschillende kanalen input geleverd op aankomende wetsvoorstellen. Dit had onder meer betrekking op de herziening van de bio-economie strategie, de milieuomnibus en de aankomende CEA. Samen met andere provincies en regio's in de EU, maken we ons hard om harmoniseren van de einde-afval status op Europees niveau geregeld te krijgen. Door de huidige verschillen in nationale wetgeving wordt de opschaling van circulaire economieën en het hergebruik van secundaire grondstoffen namelijk belemmerd.

Ook op het gebied van internationale kennisuitwisseling zijn verscheidene activiteiten ondernomen die raken aan de circulaire economie. Zo heeft de provincie in april deelgenomen aan de ERIAFF-conferentie in Vic (Spanje), waar de nieuwe aankomende Europese strategie voor de bio-

economie hoog op de agenda stond. In juni was vervolgens de CEA onderwerp van gesprek tijdens de jaarlijkse conferentie van de *North Sea Commission*. In de werkgroep over circulaire economie is met de deelnemende regio's afgesproken om aan een gezamenlijke positie over de CEA te werken. Als onderdeel van deze positionering heeft de provincie in september een werkbezoek aan het Zweedse bedrijf SKF (*Svenska Kullagerfabriken*) afgelegd. Het Zweedse SKF is 's werelds grootste fabrikant van lagers en al sinds 2010 bezig met circulariteit in de keten. Het door de *North Sea Commission* georganiseerde werkbezoek stond in het teken van het belastingbeleid en de circulaire economie. Er is gesproken over hoe het belastingbeleid de mogelijkheden voor innovatie in circulaire bedrijfsmodellen beïnvloedt. Een verschuiving in de belastingmix, van het belasten van arbeid naar het belasten van vervuiling en grondstoffengebruik, kan innovatie in circulaire bedrijfsmodellen ondersteunen.

In het kader van Europese projecten is er een afwikkeling geweest van het ASSET-project Circulair Bouwen. Het ASSET-project binnen Interreg North-West Europe richtte zich op de vraag hoe de transitie naar een circulaire gebouwde omgeving tot stand kan worden gebracht. Dit project heeft tot een aantal aanbevelingen voor Zuid-Holland geleid. Het project krijgt een vervolg onder de *EuroDelta Alliance* binnen het *METREX Network for European Metropolitan Regions and Areas*.

Digitaal

Digitale oplossingen ontwikkelen zich op hoog tempo en stellen de EU in staat om autonomer, democratischer en concurrerender te opereren. Deze ontwikkelingen werden verankerd in Europees beleid zoals het *AI continent action plan*, de *Apply AI Strategy* en *Quantum Strategy*. De provincie onderschrijft de Europese ambitie en heeft op deze plannen input meegegeven om de juiste randvoorwaarden te scheppen, bijvoorbeeld op het gebied van digitale connectiviteit.

De provincie stimuleert een economisch vestigingsklimaat voor diverse sleuteltechnologieën zoals quantum, AI, *cybersecurity* en *immersive tech*. Zo wordt ingezet op ecosysteemvorming via netwerken zoals SHINE (*South Holland Immersive Network*) en QUST (Quantum & Semicon aan de Kust). Een voorbeeld van een *European Digital Innovation Hub* (EDIH), onderdeel van het programma Digital Europe, is DigitalZH. Hiermee wordt het MKB ondersteund in de digitale transitie.

Tijdens de events Laval Virtual in Frankrijk en UnitedXR in Brussel heeft de provincie de Zuid-Hollandse sector op *immersive tech* sterk gepositioneerd. Dit gold voor digitale connectiviteit bij het *Mobile World Congress* in Barcelona. Hier heeft gedeputeerde Stolk Zuid-Holland onder de aandacht gebracht tijdens de opening van het Nederlands paviljoen en de beursvloer van *side event 4 Years From Now*, waar innovatieve bedrijven en startups een internationaal podium wordt geboden. De focus lag op het verbeteren van het investeringsklimaat en het genereren van nieuwe contacten voor het SHINE-netwerk.

Verder was de provincie ambtelijk vertegenwoordigd tijdens de GovMesh en GovTech in Vilnius, Litouwen. Hier werd het niet alleen kennis opgehaald, maar ook het DOE!BOEK gepresenteerd met de werkwijze van Startup in Residence (SiR). Via dit programma kunnen overheden direct innovatieve oplossingen voor maatschappelijke problemen aanbesteden. Hier wordt vervolg aan gegeven door het verkennen van interregionale samenwerking, inclusief met de Baltische staten, ten

behoefte van de innovatieve en de digitale transitie.

Daarnaast zette de provincie in op Europese programma's om de integratie van AI-oplossingen in publieke dienstverlening te verbeteren. Onder INTERREG loopt het BETTI-project, waarin lokale en regionale overheden worden gestimuleerd om generatieve AI veilig, eerlijk en effectief te gebruiken. Ook heeft de provincie in samenwerking met landelijke en internationale partners onder Digital Europe een projectaanvraag ingediend om een open en autonome omgeving te creëren waarin overheden generatieve AI-oplossingen kunnen ontwikkelen, testen en delen.

Defensie

De provincie heeft in 2025 concrete aansluiting gevonden op het Witboek voor het *ReArm Europe Plan*. Bijvoorbeeld door met het ministerie van Defensie en publiek-private partners te werken aan de oprichting en opschaling van R&D-infrastructuur voor maritieme-, space-, quantum- en dronestechnologieën voor *dual-use* gebruik.

In 2025 presenteerde de Europese Commissie de defensie-omnibus: een set aan wetswijzigingen die defensiegereedheidsprojecten versneld mogelijk maken. Als aanjager van *dual use* industrie onderschrijft de provincie de noodzaak voor stevige defensiegereedheid. De provincie heeft een *position paper* opgesteld dat uiteenzet waaraan tegemoet moet worden gekomen om defensiegereedheid mogelijk te maken, zonder gevaarlijke neveneffecten voor het milieu en omwonenden uit het oog te verliezen. Dit *position paper* is onder de aandacht gebracht bij Europarlementariërs.

Tijdens de Europese Week van de Regio's en Steden in Brussel heeft de provincie samen met Nederlandse en Europese regio's kennis uitgewisseld over regionale bijdragen aan Europese defensiegereedheid, in het bijzonder over lopende samenwerkingen en nieuwe kansen in Zuid-Holland. Een voorbeeld hiervan is het gesprek dat de

provincie, samen met DronePort en het Havenbedrijf Rotterdam, heeft gevoerd met het Directoraat-Generaal voor Defensie-Industrie en Ruimtevaart (DG DEFIS) van de Europese Commissie over nieuwe projecten.

In het kielzog van de NAVO-top heeft de provincie het event '*Securing the Future: Innovation for Resilience*' medegeorganiseerd. Dit event draaide om technologische ontwikkelingen op het gebied van veiligheid, zoals AI, drones, maritieme innovatie en cyberweerbaarheid, en trok bezoekers uit 32 landen.

Ruimtevaartsector

Op het gebied van ruimtevaart handelt de provincie naar de *Action Agenda Cooperation in the Space Sector 2023-2026*. Dit samenwerkingsverband met Bremen biedt de kaders voor consortiavorming en gezamenlijke onderzoeksprojecten voor ruimtevaart en duurzame luchtvaart. Samen met Avia Space speelt de provincie een aanjagende rol. De *Space Tech Expo* in Bremen werd aangegrepen om het *Digital Twin of the Moon* initiatief een platform te bieden en kennis van EU-subsidies te verdiepen. Met het oog op talentontwikkeling vond er matchmaking plaats tussen Zuid-Hollandse en Bremer organisaties. De partners uit het *Digital Twin of the Moon* initiatief hebben dit jaar een projectaanvraag voor een ESA ITT call ingediend. Bovendien is er een website gelanceerd om ruchtbaarheid te geven aan dit initiatief.

Ook heeft de provincie deelgenomen aan een *Round Table on the Future of the Aerospace Industry* op de Nederlandse ambassade in Berlijn, waar de mogelijkheid van een samenwerkingsproject tussen Zuid-Holland en Bremen gericht op lichtgewicht materialen en geautomatiseerde productie is verkend.

Vooruitblik 2026

In 2026 blijft het *competiveness compass*, dat voortvloeit uit het Draghi rapport, leidend voor de opgave Innovatieve Economie. Op nationaal niveau wordt hier uitwerking aan

gegevens in het Wennink rapport, waar de provincie een bijdrage aan levert. Vanwege de toegenomen focus op innovatie, startups en innovatie, treden die onderwerpen ook in Zuid-Holland meer naar de voorgrond. De provincie zal dit blijven uitdragen vanuit de EBZ samenwerking die in 2025 vorm heeft gekregen.

Daarnaast zal de samenwerking met IQ hieraan bijdragen. Samen met IQ willen we onze samenwerking op Europa versterken en de aanwezige expertise beter benutten, zowel in lobby als projectontwikkeling. Het doel is om Europees beleid en programma's goed te laten aansluiten op het Zuid-Hollandse innovatieve ecosysteem. Er is gekozen voor clusters waar de provincie en IQ de meeste meerwaarde en kansen zien voor Europese interregionale samenwerking. Hierin speelt ook de betrokkenheid van de provincie en IQ in deze clusters een rol. De focus in 2026 ligt daarmee op quantum, (aero)space, defensie en *dual use*, en biotech en eiwitten. Voor (aero)space is dit traject in 2025 al succesvol gestart.

Circulair

In 2026 zijn de ogen vooral gericht op de publicatie van *Circular Economy Act* (CEA) in het derde kwartaal van 2026. Vanuit het HNP en IPO wordt gewerkt aan een gezamenlijke positie op de CEA. Concreet beoogt de CEA de circulariteit op de interne markt te vergroten. Het moet daarnaast bijdragen tot het creëren van voldoende vraag en aanbod van secundaire grondstoffen (inclusief kritieke grondstoffen) en een interne markt voor afval. Hoewel er al veel wetgeving rondom circulariteit bestaat, wordt het potentieel van deze initiatieven niet optimaal benut. Er is daarom behoefte aan het wegnemen van belemmeringen en om een coherent kader voor circulariteit te vormen.

In aanvulling op onze eigen inzet zoeken we actief de samenwerking op binnen diverse internationale netwerken. Zo zijn we als Zuid-Holland aangesloten bij het *Circular Cities and Regions Initiative* (CCRI) en werken we binnen de werkgroep circulair van de *North Sea Commission* actief samen als het gaat

om belangenbehartiging. Bij de *North Sea Commission* richten we ons in 2026 primair op de aankomende *Circular Economy Act* en bundelen we onze krachten voor een duidelijk signaal aan de Europese Commissie dat het Noordzeegebied een essentiële rol vervult in de transitie naar een circulaire economie.

Op het gebied van Europese projecten is het project Interpool binnen het Interreg *Northwest Europe* goedgekeurd. Dit project richt zich op het opschalen van retoursystemen voor herbruikbare bekertjes en verpakkingen. Het project beoogt om kennis uit te wisselen met andere landen, in kaart te brengen welke (on)mogelijkheden er zijn en wat er nodig is qua wetgeving om dergelijke systemen optimaal te laten functioneren.

Digitaal

In 2026 zal de nadruk op technologische soevereiniteit toenemen. De provincie blijft werken aan een betrouwbare digitale overheid en sterke digitale sector. Daartoe wordt ingezet op consortiumvorming op het gebied van quantum en cyber, en positionering van Zuid-Hollandse *immersive tech* bedrijven door middel van het SHINE-netwerk. Er wordt onderzocht welke Europese programma's de ambities verder kunnen helpen. Bestaande programma's zoals BETTI en *DigitalZH* leveren input om hier richting aan te geven. In 2026 wordt weer ingezet op het internationaal presenteren van Zuid-Hollandse startups tijdens *4 Years From Now* en andere internationale events.

Defensie

De provincie zet in op impactvolle *dual use* ecosystemen binnen de focusgebieden maritiem; ruimtetechnologie; cyber en quantum; onbemanste systemen en AI; en sensoren en radar. Samenwerking, positionering en een goede informatiepositie op financieringskansen staan hierin centraal, in relatie tot de EU-instellingen alsook in interregionaal verband.

In 2026 beoogt de provincie de Zuid-Hollandse waardeketen voor laser-satellietcommunicatie en quantum

communicatie stevig in de EU te bestendigen. Innovatie-infrastructuur vervult hierin een cruciale rol. Daarom wordt samenwerking verkend tussen een Zuid-Hollands publiek-privaat consortium met complementaire Europese regio's. Op deze manier speelt de provincie een aanjagende en coördinerende rol in een stevige inbedding van regionale innovatie-infrastructuur in grootschalige Europese projecten.

Ook onderzoekt de provincie, samen met regionale partners en Defensie, welke bijdrage er kan worden geleverd aan Europese initiatieven voor maritieme- en havenveiligheid en het opbouwen van dronescapaciteiten. De provincie sluit daarmee aan op de prioriteiten van de routekaart naar *Roadmap European Defence Readiness*. Met het oog op kennisuitwisseling en goede positionering van innovatie-infrastructuren wordt deelname aan Europese netwerken verkend.

Ruimtevaartsector

Op Europees niveau wordt het thema ruimtevaart in toenemende mate gekoppeld aan kritieke infrastructuur, strategische autonomie en defensie. De EU-instellingen zetten in 2026 in op de verdere versterking van de Europese kennis en kunde binnen deze gebieden. Naar verwachting zal Zuid-Holland hier als zwaartepunt van de Nederlandse ruimtevaart en ruimtetechnologie direct van profiteren. We maken ons er hard voor om deze positie te behouden. Zuid-Holland huisvest immers 80% van de Nederlandse ruimtevaartactiviteiten, waaronder het grootste Europese ruimtevaartcentrum (ESA ESTEC), wereldwijd toonaangevende kennisinstellingen en een nieuwe waardeketen voor laser-satellietcommunicatie. Het totale ruimtevaartcluster in Noordwijk is goed voor een toegevoegde waarde van 670 miljoen euro per jaar, en draagt met 7600 banen bij aan de werkgelegenheid. Daarmee is het van groot economisch belang en verbetert het significant het vestigingsklimaat.

De provincie sluit goed aan op de doorontwikkeling van de Europese ruimtevaart door haar inzet op de ruimtevaartsector voort te zetten, en tegelijkertijd in te bedden in haar inzet op *dual use* industrie. In samenwerking met het Rijk worden het Europese Ruimtevaartprogramma en de vlaggenschipprogramma's van de Europese Ruimtevaartorganisatie ESA naar de Zuid-Hollandse praktijk vertaald. Het regionale ecosysteem is hiervoor een sterk fundament. In 2026 zet de provincie in op Europese onderzoeks-, innovatie- en investeringsfaciliteiten voor ruimtetechnologie. Daarbij vinden de samenwerkingsactiviteiten van de Actieagenda met Bremen doorgang. Aangezien deze samenwerking tot en met 2026 loopt, wordt onderzocht hoe deze samenwerking daarna vorm krijgt.

5. Toekomstbestendige landbouw en een gezond voedselsysteem

Doel internationale strategie

Bevorderen dat EU-wetgeving bijdraagt aan de verduurzaming van de land- en tuinbouw en mogelijkheden biedt de voedselvraagstukken van Zuid-Holland. Daarnaast bevorderen van EU-financiering voor projecten gericht op het mogelijk maken van innovaties in de land- en tuinbouw die de transities in Zuid-Holland ondersteunen en ervoor zorgen dat de sector op de toekomst is voorbereid.

Coalitieakkoord: wij stimuleren de overgang naar toekomstbestendige land- en tuinbouwpraktijken en zetten in op het versterken van de verbinding tussen boeren en consumenten. Om zo bewustwording te creëren over lokale producten en een gezond voedselsysteem.

Terugblik 2025

Land- en tuinbouw

In 2025 heeft provincie internationaal ingezet op het leveren van input op het voorstel voor het toekomstige Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB). Er is met nadruk gepleit voor het behouden van een stevige rol voor regionale overheden en agrarische collectieven binnen de governance van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). De provincie heeft daarnaast benadrukt dat de invoering van een nieuwe systematiek vraagt om zorgvuldige voorbereiding en nauwe samenwerking tussen ministeries, medeoverheden en uitvoeringsorganisaties. Als voorzitter van de werkgroep Landbouw en deelnemer aan de ambtelijke adviesgroep binnen het HNP, heeft de provincie Zuid-Holland hier richting aan gegeven. Tijdens de jaarlijkse conferentie van het ERIAFF-netwerk in Barcelona heeft de provincie zich gepositioneerd met een *position paper* op de Europese bio-economiestrategie, waarmee

verbinding tussen landbouw, circulaire economie en innovatie is benadrukt.

In januari 2025 vertegenwoordigden de gedeputeerden Zuid-Holland bij zowel de *Grüne Woche* als de *Fruit Logistica* in Berlijn. Deze internationale vakbeurzen boden een strategisch podium om Zuid-Holland internationaal te positioneren als een innovatieve en duurzame regio op het gebied van tuinbouw, agrologistiek en voedselproductie. Door gericht lobbywerk zijn bestaande samenwerkingen aangehaald en nieuwe contacten gelegd. De aanwezigheid van bestuur leverde een duidelijke meerwaarde op bij het onder de aandacht brengen van provinciale thema's zoals waterkwaliteit, verduurzaming, arbeid en agrologistiek. Tot slot is er tijdens de *Fruit Attraction* in Madrid ambtelijk ingezet op internationale profilering, met een specifieke focus op verslogistiek via het spoor. Hiermee sluit de provincie aan bij bredere Europese ambities rondom duurzaam goederenvervoer.

Voedsel

In het najaar van 2025 is de provincie lid geworden van het *European Institute of Innovation and Technology Food* (EIT Food) netwerk.

Vooruitblik 2026

Land- en tuinbouw

Als onderdeel van de herziening van het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2028-2034 zal het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) opnieuw worden vormgegeven. De provincie signaleert actief de ontwikkelingen

over het GLB. Vanuit het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) wordt gezamenlijk ingezet op de borging van de provinciale belangen binnen het nieuwe GLB. De veranderingen die het GLB zal ondergaan zullen ertoe leiden dat de provincie ook breder kijkt naar andere financieringsstromen vanuit de EU. Specifiek voor tuinbouw geldt dat de middelen vanuit het GLB minder aansluiting vinden op de opgaven van de sector.

De provincie zet zich in 2026 in voor een duurzame en toekomstige land -en tuinbouwsector. Hierbij is er oog voor: provinciale betrokkenheid bij de invulling en uitvoering van de Nationale en Regionale Partnerschapsplannen (NRPP); agrarische collectieven in de regio; jonge boeren; lastenvermindering; verduurzaming van productie en keten, realisatie van milieudoelen, versterking van concurrentiekracht en de borging van voedselzekerheid.

Verder blijft de provincie actief binnen het *European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry* (ERIAFF) netwerk. In samenwerking met provincie Noord-Holland wordt in 2026 het voorzitterschap van de plantwerkgroep opgepakt. Met gelijkgestemde regio's wordt binnen deze werkgroep samengewerkt aan de verduurzaming en versterking van de Europese tuinbouw. De provincie Zuid-Holland is daarnaast lid van de *sustainable proteins-werkgroep*. De jaarlijkse ERIAFF-conferentie vindt dit jaar plaats in Noord-Holland. De provincie Zuid-Holland levert hier samen met Noord-Holland een bijdrage aan de organisatie, met als doel kennisdeling en beïnvloeding van Europese voorstellen die relevant zijn voor regionale opgaven.

Verder reist in 2026 opnieuw een Zuid-Hollandse delegatie af naar de *Grüne Woche* en de *Fruit Logistica*. Deze toonaangevende beurzen bieden belangrijke netwerkkansen op het gebied van landbouw, tuinbouw en voedsel. Tijdens deze evenementen worden innovatieprojecten zoals *Fresh on Track* onder de aandacht gebracht bij een breed

publiek. De aanwezigheid van relevante ministers, Kamerleden, gedeputeerden, ondernemers en brancheorganisaties maakt deze beurzen tot strategische moment om Zuid-Hollandse belangen onder de aandacht te brengen en samenwerkingskansen te benutten.

Voedsel

In 2026 gebruikt de provincie Zuid-Holland haar lidmaatschap bij EIT Food om de ambities op het gebied van biotechnologie in relatie tot voedselproductie uit te dragen. De provincie neemt daartoe deel aan een aantal EIT-initiatieven in 2026: 1) de *European Biotechnology Alliance*; 2) de *Protein Diversification Think and Do Tank*, een groep die zich richt op de overgang naar meer diverse eiwitbronnen. Op het gebied van biotechnologie wordt gewerkt aan een strategisch rapport over de Europese biotechnologie. Het rapport is een plan van aanpak voor het versterken van het biotechnologisch cluster in de EU. Onderdeel hiervan is de inzet op het versterken van het voedselsysteem door duurzame voedselinnovaties met behulp van biotechnologie binnen de *Biotech Act*. De provinciale Voedselvisie en het programma Eiwittransitie is hierin leidend. Tot slot verkent EIT in opdracht van de provincie welke Europese regio's relevant zijn voor zowel beleidsmatige als projectmatige samenwerking.

6. Herstel en instandhouding van water, natuur en milieu

Doel internationale strategie

Bevorderen dat EU-wetgeving die betrekking heeft op de kwaliteit van water, bodem en lucht rekening houdt met de uitdagingen van de Zuid-Hollandse opgaven. Daarnaast bevorderen van EU-financiering van projecten die bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van water, bodem en lucht in Zuid-Holland.

Coalitieakkoord: ons landschap en de biodiversiteit staan onder toenemende druk door het groeiend aantal inwoners, economische ontwikkeling, klimaatverandering en stikstofuitstoot van landbouw, verkeer, luchtvaart en industrie. Milieupgaven houden zich niet aan geografische grenzen. Voor bodem, water, lucht en natuur is Europese coördinatie en afstemming daarom van belang. Daarbij moet er meer aandacht zijn en blijven voor de implementatie en regionale uitvoerbaarheid van Europese milieuregelgeving.

Terugblik 2025

Water

In 2025 heeft de provincie sterker ingezet op grensoverschrijdende samenwerking. In juli vond een werkbezoek plaats van de staatssecretaris van het ministerie van Milieu, Natuur en Verkeer van Noordrijn-Westfalen aan onze provincie. Tijdens dit bezoek is verdieping gezocht in de samenwerking rondom waterkwaliteit, met specifieke aandacht voor de lozingen van PFAS in de Rijn. Er wordt teruggekeken op een constructief gesprek waarin het belang van blijvende samenwerking is benadrukt.

Daarnaast heeft de provincie Zuid-Holland, in samenwerking met provincie Limburg, input geleverd op de nieuwe Europese *Water Resilience Strategy*. Van belang daarbij was verdere internationale afstemming over zoetwateraanvoer, de noodzaak voor steden

om meer zelfvoorzienend te worden, en zorgen over de handhaving van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ook werd aandacht gevraagd voor strengere normering van schadelijke stoffen zoals PFAS en nutriënten, en de mogelijke gevolgen daarvan voor de waterlichamen. De provincie pleit voor een constructieve toon richting de EU en voor een integrale benadering van droogteproblematiek.

Verder is in 2025 de aanvraag voor het Interreg-project WATERADAPT goedgekeurd door de Europese Commissie.

Tot slot heeft de provincie een Japanse delegatie ontvangen gericht op kennisdeling rond kustadaptatie en een bezoek aan de Zandmotor. Hiermee is internationale uitwisseling op dit thema verder versterkt.

Natuur

De provincie heeft een inventarisatie uitgevoerd naar EU-financieringskansen voor natuurinclusie landbouw. Hoewel dit niet heeft geleid tot concrete projectaanvragen, heeft toekomstige mogelijkheden wel inzichtelijk gemaakt. In het kader van natuurherstel en biodiversiteit zijn er in het najaar van 2025 twee projectaanvragen ingediend binnen het Interreg-programma: *DuneGuard* en *PoliNature*.

Bodem

De provincie heeft in 2025 ambtelijk deelgenomen aan de ERIAFF-jaarconferentie in Barcelona. Op basis van een evaluatie is besloten om uit de ambtelijke werkgroep *bodem* te stappen vanwege gebrek aan toegevoegde waarde. De provincie blijft wel actief in andere relevante werkgroepen, zoals beschreven in hoofdstuk *Toekomstige landbouw en een gezond voedselsysteem*.

Klimaatadaptatie

In 2025 is het *LIFE ALL4BIODIVERSITY*-project afgerond. Tijdens een eindconferentie zijn de resultaten toegelicht. Het project wordt zelfstandig voortgezet door de betrokken partners, waarmee de

opgebouwde samenwerking duurzaam wordt geborgd

Vooruitblik 2026

Water

De provincie blijft zich onverminderd inzetten voor het behalen van de doelen uit de KRW. Aangezien het behalen van alle doelstelling voor 2027 een grote uitdaging vormt, werken we toe naar een realistisch en uitvoerbaar plan voor de planperiode richting 2033. Hierbij vormt de provisionele overeenkomst tussen de Raad Milieu en het Europees Parlement voor herziening van de KRW een belangrijk vertrekpunt.

De provincie neemt deel aan de Europese *Task Force Exemptions*, waarin we actief bijdragen aan het gesprek met de Europese Commissie over realistische toepassing en uitzonderingsmogelijkheden binnen de KRW.

De provincie is voornemens om de samenwerking met Noordrijn-Westfalen (NRW) voort te zetten. Als volgende stap wordt een werkbezoek tussen uitvoeringsorganisaties in Zuid-Holland en NRW georganiseerd. Focus ligt hierbij op kennisdeling en de vermindering van de emissies van PFAS. Daarnaast zal een beleidsmatige verkenning naar aansluiting van Zuid-Holland bij de intensieve samenwerking rond water aan de Duits-Nederlandse grens plaatsvinden.

Daarnaast blijven we actief in het Interreg *Europe WATERADAPT*-project (2025-2029), waarin met Europese partners wordt gewerkt aan kennisuitwisseling over omgaan met water in een veranderend klimaat. Hiermee kunnen we reflecteren op onze beleidsinstrumenten en de uitvoering. In dit kader worden in 2026 twee studiereizen georganiseerd, en brengen verschillende delegaties van aangesloten partners i een bezoek aan Zuid-Holland.

Milieu – PFAS

In 2026 blijft de provincie zich, in samenwerking met de andere provincies, inzetten voor een zo snel en volledig mogelijk

Europese PFAS-restrictie en pleiten we voor Europese investeringen in onderzoek naar alternatieven voor PFAS. Deze uitgangspunten vormen ook de basis voor onze inzet op de herziening van de REACH-verordening. Verder worden de ontwikkelingen rondom de milieu omnibus nauwlettend gevolgd. Op de onderdelen zoals vergunningsverlening en relatie met de REACH-verordening wordt de organisatie actief geïnformeerd.

Natuur

De provincie zet in op natuurherstel en biodiversiteit. In Europa vertaalt deze inzet zich in deelname aan de LIFE-projecten *DuneGuard* en *PoliNature* en signalering op de *nature credits* als mogelijke alternatieve financiering van natuurherstel. Verder is september 2026 het moment dat Nederland haar nationale Natuurherstelplan in moet dienen ter toetsing bij de Europese Commissie. Dit is een belangrijk ijkpunt voor de implementatie van de Europese Natuurherstelverordening. Tot slot wordt loopt de infractieprocedure grutto, waarbij de discussie vooralsnog tussen Rijk en Europese Commissie loopt, kritisch gevolgd.

Klimaatadaptatie

De Europese Commissie heeft het *Climate Adaptation Plan* aangekondigd, gericht op ondersteuning van lidstaten in hun voorbereiding op klimaatverandering. De provincie signaleert relevante onderdelen intern om beleidskansen tijdig te benutten. Als provincie blijven we onderdeel van de missie *Adaptation on Climate Change* met als doel om kennis voor de eigen opgave te versterken.